

Forskning visar individens svaga ställning

Flera forskare har studerat enskilda individers möjligheter att hävda

sig gentemot myndigheters beslut. **Matthias Abelins** [avhandling handlar](#)

[om sjukförsäkringsrätten](#) och [Livia Johannessons om migrationsrätten.](#)

De kommer till samma slutsats – individer har en svag ställning gentemot staten.

– **I Sverige litar vi på staten** och våra myndigheter. Det kan vara bra. Men ibland går det för långt. Allt kan inte lösas i samförstånd. Ibland blir det konflikt och då blir det tydligt att myndigheten har ett maktövertag.

Det säger Matthias Abelin, doktor i socialantropologi vid Lunds universitet. Han menar att felbehandlingen av individer ska förstås utifrån den rättskultur som råder i Sverige. Det vill säga föreställningar och normer i relationen mellan stat och individ.

Matthias Abelins slutsats är att den svenska rättskulturen utmärks av ett svagt rättsmedvetande, kombinerat med förhållandevis starka myndigheter, en svag riksdag och svaga domstolar.

Abelins, och även andras forskning, visar bland annat att riksdagen och domstolarna inte tar ansvar för ett fungerande regelverk och att domstolarna kan agera partiskt.

2006 genomfördes en genomgripande reform av asylprövningsförfarandet i Sverige när Utlänningsnämnden ersattes av migrationsdomstolar. Men trots reformen är det fortfarande svårt att bedöma vem som har rätt till asyl och vem som inte har det. I sin doktorsavhandling granskar

statsvetaren Livia Johannesson hur rättssäkerheten fungerar i praktiken i migrationsdomstolarna, genom att intervjua domare, processförare och offentliga biträden. Hon har även observerat muntliga förhandlingar och sett hur asylsökandes trovärdighet ofta ifrågasätts.

Livia Johannesson pekar på flera brister i systemet, bland annat att de två parterna i förhandlingarna inte har jämlika resurser, och att alla asylärenden slutligen avgörs av handläggarens eller beslutsfattarens subjektiva bedömningar.

Ett sätt att göra systemet mer rättssäkert kan, enligt Livia Johannesson, vara att man ändrar bevisbördan, som initialt ligger hos den asylsökande.

Text: Carin Flemström

Ordförande för Haninge frivilliga familjehem och för Brottsofferjouren i Haninge/Nynäshamn

Läs också: [Rättsosäkra migrationsbeslut](#)